

Тема. Прикметники – синоніми, прикметники – антоніми та прикметники – багатозначні слова.

Мета: ознайомити учнів з прикметниками із синонімічними та антонімічними знаннями; вчити вживати прикметники в прямому та переносному значеннях, розкривати багатозначність; розвивати словниковий запас учнів; виховувати любов до Батьківщини, любов до праці.

Обладнання : мовний матеріал, мультимедійна дошка, роздатковий матеріал.

Хід уроку

I. Організація учнів до уроку

- Добрий день!

У добрий час радо я вітаю вас!

З миром зустрічаю

Щастя Вам бажаю!

- Сідають ті, хто народився взимку!
- Сідають ті, хто народився весною.
- Сідають ті, хто народився в літню спеку!
- Сідають ті, хто народився осінньою дниною.

II. Мотивація навчальної діяльності

- Чому ви виконали моє прохання? (зрозуміли знач. слів)
- Що може називати слово?
- Слова, що називають предмети це...(ім.)
- Слова, що називають ознаку предмета – це...(прикм...)
- Слова, що називають дію предметів – це(дієсл.)
- Іменники, прикметники, дієслова – це ...(частини мови)

Вправа « Мікрофон»

- А зараз подумайте і скажіть,яким має бути наш урок?
- А якими повинні бути ви на уроці ?
- Якщо ви будете такими, то у нас буде цікавий,продуктивний урок.
- А працювати ми будемо під гаслом :

Красиво і вірно пишемо,

чітко розмовляємо

мову свою розвиваємо.

II. Перевірка домашнього завдання

1.Відповіді на запитання.

- Яка частина мови називається прикметником? Наведіть приклади.
- На які питання відповідають прикметники?
- З якою частиною мови пов'язані прикметники ?
- Яку роль у мовленні виконують прикметники ?
- За чим змінюються прикметники ?

2. Вправа 154.

- Прочитайте опис синички, який ви знайшли в тексті вправи.
- За допомогою яких прикметників зображено пташку ?
- Спробуйте доповнити опис синички, власними спостереженнями. (це маленька вертлява пташка, жовтогруда, крильця і голівка – синенькі, хвостик-чорний. Вона велика трудівниця, бо знищує безліч шкідливих личинок і комах). (Дзьобик у синички маленький, гостренький, а ніжки тоненькі). (На черевці синичка має чорну смужку).
- Молодці, діти, ви дуже спостережливі.

2. Слово вчителя :

- На сьогоднішньому уроці ми з вами вирушаємо в подорож
- А якою країною будемо подорожувати, ви дізнаєтесь, коли відгадаєте загадку :

На землі великій є одна країна :

Гарна неповторна, красна, як калина

І живуть тут люди добрі, працьовиті,

І скажу, до речі, ще й талановиті

Землю засівають і пісні співають,

На бандурі грають і вірші складають

Про ліси і гори, і про синє море,

Про людей і квіти...

То скажіть же діти, що це за країна ?

- Скільки складів у слові Україна ?
- Скільки букв ? Звуків ? (**7букв**) (**8 звуків**).
- У якій півкулі знаходиться Україна? (**східній**).
- На якому материку ? (**Євразія**).
- З якими державами межує? (**Росія, Білорусія, Молдова Угорщина, Польща, Словаччина**).
- Які найбільші річки України?

(Дніпро, Дністер, Дунай, Південний Буг)

- Маленькою частиною нашої країни є наше рідне село Керецьки. Керецьки – це мальовниче село, в якому живуть працьовиті люди. І окрасою їхніх дворів є ніжні троянди, гордовиті майори , пишні чорнобривці.
- А зараз до кожної букви в слові троянда доберіть слова , назви ознак , які можуть охарактеризувати цю квітку.

(Передаючи один одному мікрофон , діти по черзі називають прикметники).

Т – тендітна

Р - розквітла

О - особлива

Я – яскрава

Н – ніжна

Д – дивовижна

А – ароматна

- Мандрувати ми з вами будемо містами України , але ці міста будуть незвичайні , навіть трішечки казкові .
- Перше місто , до якого ми вирушаємо – місто «Каліграфія»
Подорожуючи, що ж ми побачили...

Дивина! Щезла стежка. Де вона ?

Зникла десь і огорожа .

Гай на себе чом не схожий?

Що за диво ! Все навкруг

Вкрив біленький ніжний пух.

Дива зовсім тут нема –

То до нас іде (зима).

3.Складання «павутинки».

-Діти, які слова виникають у вашій уяві, коли ви чуєте слово «зима».

-До якої частини мови належать ці слова ?(іменники)

-Доберіть до них прикметники.

- Доберіть протилежне слово до слова **зима**.

III. Вивчення нового матеріалу .

1. Оголошення теми уроку .

Буква до букви - слово вродилосьь

Заусміхалось, заколосилось .

Сонце зраділо слову, як брату,

Слово – це щастя, слово – це свято .

- Слова – неначе кольорові камінчики. І недостатньо їх назбирати в купу ... Треба ще й уміти складати узори з них , а для цього треба розуміти значення слова.
- Сьогодні ми будемо працювати з прикметниками, близькими і протилежними за значенням , вжитими в прямому і переносному значенні.
- Ось і дібрались ми до міста «Каліграфії».

2.Каліграфічна хвилинка .

Із розсипаних слів складіть речення . Запишіть його каліграфічно.

Морозна, до, білосніжна ,нас , зима, прийшла.

- Знайдіть головні члени речення.
- І якими прикметниками характеризується зима у реченні ?
Якими членами речення вони виступають ?

3.Спостереження за прикметниками – синонімами.

Слідуюче місто «Тренувальне»

Пригадайте, діти , що означає слово – синоніми ?

Казка про синоніми

В далекому гірському селі жила старенька мама і було у неї троє синів . **Мужній** – звали старшого, **Хоробрий** – середнього і **Відважний** – молодшого . Росли сини з дитинства чудовими людьми з добрими серцями і великою силою. Коли на рідне село

напали вороги, благословила мати синів на бій. Перемагаючи ворога, вони були смертельно поранені. На очах матері помирали сини від важких ран. З тих пір і стали слова – сини однієї матері «синонімами», хоч і звучать по-різному, та виходять з однієї сім'ї.

- То як називаються близькі за значенням слова?

- А зараз запишіть посередині вправа.

Перший ряд записує слово – розумний ;

Другий ряд записує - галасливий ;

Третій ряд записує – охайний ;

Добирайте до них синоніми з дужок .

Яке слово зайве (Духмяний).

Доберіть до нього синоніми (Пахучий, запашний)

Складіть з ними речення.

4.Спостереження за прикметниками – антонімами.

Пригадайте визначення слів – антонімів.(Антоніми-пари слів з протилежним значенням).

Казка про антоніми

Жили на одній вулиці по сусідству два хлопчики .І хоч імена мали Антони ,були вони зовсім різні . Один високий ,інший низький,один добрий , інший злий , один щедрий , а інший скупий . Виросли Антони і вирішили подорожувати . Один пішов на південь, а другий на – північ.А коли прощалися, один плакав, а

інший –сміявся .Не судилося Антонам повернутися в рідне село , і в пам'ять про них люди стали називати протилежні слова **антонімами** .

- Які антоніми ви почули в цій казці ?

7. Робота з підручником .

Прочитайте прислів'я , подані у вправі 155, вставляючи замість крапок антоніми до виділених слів. Поясніть їх зміст.

- Яку роль виконують антоніми в прислів'ях ?(уточнюють думку, роблять її більш виразною , допомагають висловити свою думку, загострити увагу на чомусь особливому , дають можливість яскравіше виразити протилежні явища .)

- Праця має дуже важливе значення для людини , тому що людина народжена для праці , як птах для польоту – говорить народна мудрість . А ще кажуть:

«Хто багато працює,той багато знає ;Без трудів не їсти пирогів;
Щоб людиною стати треба працювати».

- Люди здавна вважали , що добра праця забезпечує достатній фізичний,розумовий, духовний розвиток.
- Уже в колискових піснях малюку навіювали:
- Не вчись котику красти,
А вчися робити – черевички шити.
Будуть люди купувати,
Будуть тебе шанувати.

8.Фізкультхвилинка – Місто «Здоров'я»

-Ось ми і дібралися до міста «Здоров'я»

9.Добір відповідних антонімів до кожного прикметника поданого у словосполученні.

- З'ясувати, у якому значенні вжиті прикметники .

10.Робота в парах (робота на карточках).

а) читання словосполучень,з'ясування з яких частин мови вони складаються.

б) Замініть подані словосполучення – словосполученнями прикметників з іменниками за зразком.

Зміст карточки.

1. Прочитайте словосполучення , з яких частин мови вони складаються :

I – Варіант	II – варіант
Листя клена	Хвіст лиса
робота у класі	щебетання пташок
вітер з півдня	робота в класі

полиця для книжок	потік води
подвір'я школи	грива коня
ящик із фанери	фартух для роботи

2.Замініть за зразком подані словосполучення прикметниками з іменниками .

Зразок : подвір'я школи - шкільне подвір'я.

Взаємоперевірка .

Словникова робота .

Фанера : - тонкі листи деревини для обліплювання столярних виробів.

- деревний матеріал з кількох склесних тонких пластинок дерева з перехресним розміщенням волокон.

Фартух : - частина одягу,що захищає плаття, костюм від бруду ,
знищення під час виконання різних робіт.

- шкіряна ,полотняна запона в колясці,візку для захисту їздця.
- Отже ці слова мають багато значень.

III. Узагальнення і систематизація знань .

Подорожуємо до міста «Творче»

- Запишіть посередині Творча робота .

1-й ряд. Підібрати синоніми до слова чудовий .

2-й ряд. Підібрати антоніми до прикметників високий, холодний, білий.

3-й ряд. Пояснити словосполучення з прямим та переносним значенням :золотий годинник, золоті руки, гострий на язик.

З кожного ряду 1 учень презентує роботу.

Подорожуємо до міста «Грайливе»

а) Гра «Скажи без затримки»

Швиденько називаєте антонім до названого мною прикметника . у разі затримки відповідає наступний учень .

б) Вправа 158. Складання речень.

- Складіть речення з поданими словосполученнями. Запишіть одне речення.

- Яке значення має прикметник у кожному словосполученні.

IV. Підсумок уроку .

1.Продовжіть речення.

- Сьогодні на уроці ми працювали над ... (прикметником)

- Виконуючи різні завдання , ми вчилися(розрізняти і вживати в реченнях прикметники – синоніми і прикметники – антоніми , використовуючи в мовленні прикметники в прямому і переносному значенні.

- Ви переконалися яка :

Ніжна, мила , світанкова,

Ясна, чиста, колискова,

Мелодійна, дзвін котюча,

Дивна, радісна , співуча

Лагідна, жива , казкова,

Красна , чарівна, шовкова,

Найдорожча , добра , власна,

Мудра , сонячна , прекрасна,

Солов'їна , барвінкова

Українська мова.

V. Домашнє завдання .

с.82.Вправа 159.

Зверніть увагу на вимову і правопис слова спочатку.

